

Foto: Josep Rullán

MONDRAGÓ

PARC NATURAL

MONDRAGÓ, PARC NATURAL

Es troba situat al migjorn de l'illa de Mallorca, al terme municipal de Santanyí, i ocupa una àrea aproximada de 766 hectàrees, 95 de les quals són de propietat pública, mentre que la resta de terreny correspon a finques de propietat privada, molt parcel·lades, que es destinen pre-

ferentment al conreu extensiu de secà.

El 1992 Mondragó fou declarat Parc natural. És també Àrea Natural d'Especial Interès (ANEI), i forma part de la Xarxa Natura 2000 com a Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA) i Lloc d'Interès Comunitari (LIC).

Costa de sa Guàrdia de Mondragó. Foto: Josep Rullán

L'APORTACIÓ HUMANA

Segles d'activitat agrícola i ramadera han definit el paisatge. Destaca la gran quantitat de parets seques i barraques de roter, que poden ser de bigues o de curucull. Més rars són els marges, que es localitzen a les torrenteres i als barrancs. També trobam elements d'enginyeria popular lligada a l'aprofitament d'aigua: sínies, síquies, safarejos i cisternes.

Altres testimonis són els relacionats amb l'aprofitament forestal: sitges, barraques de carboner i forns de calç. A més d'altres elements com: escars per a embarcacions, pedreres de marès, petites construccions defensives i secrets de contraban.

El topònim de s'Amarador fa esment a un ús antic dels estanys que consistia a submergir durant un temps feixos de lli i cànyom per a l'obtenció de fibra vegetal, o bé troncs per a donar-los resistència i poder emprar-los en la construcció de barques o com a bigues per a habitatges.

Merendana filifolia. Foto: Josep Rullán

El centre d'informació i botiga del Parc es troba a prop de l'aparcament de ses Fonts de n'Alis, i l'oficina administrativa està ubicada al poble de Santanyí, al carrer de Can Llaneres, 8. Les zones de s'Amarador i ses Fonts de n'Alis compten cadascuna amb un aparcament públic i una àrea recreativa a les seves proximitats, abans d'arribar a les cales. A aquestes zones podem trobar els banys públics. El Parc té diversos itineraris senyalitzats. S'ofereix un servei de visites guiades gratuïtes durant tot l'any. Per facilitar l'accés a les persones amb mobilitat reduïda hem adaptat part de l'itinerari de la Punta de ses Gatoves. Per a la resta de recorreguts, consultau l'oferta d'accessibilitat amb les cadires Joëlette al següent enllaç:

EQUIPAMENTS I SERVEIS

- Passar en silenci i pels camins. Així evitarem molestar a la fauna i a altres persones.
- Vos trobau en una àrea d'alt risc d'incendi. No encengueu foc en cap cas.
- Circulau pels camins senyalitzats i estacionau el vehicle als aparcaments autoritzats.
- Els cans poden causar molèsties a la fauna i als visitants. Si en portau, duts-los fetsats. No els passegeu per les platges.
- Depositeu els residus a les papereres i als contenidors. Fomentau la reducció, la reutilització i el reciclatge de residus.
- Respectau la propietat privada i feu bon ús de la propietat pública. No faciu malbé els elements etnològics. Respectau la feina dels que ens precediren.
- L'acampada al Parc està prohibida.
- Col·laboreu en la conservació del Parc i aportau suggeriments per millorar aquest espai natural protegit.

NORMES I CONSELLS

Foto: Josep Rullán

UN MOSAIC D'AMBIENTS. EL PAISATGE DEL PARC

La major superfície del Parc, la formen una multitud de rotes, petites parcel·les, generalment amb paret seca, amb cultius de secà mixt d'arbres i herbàcies. Hi predominen l'ametller (*Prunus dulcis*), el garrover (*Ceratonia siliqua*) i la figuera (*Ficus carica*) i es cultiven gramínies com l'ordi, civada i blat.

L'aridesa del clima i els sòls pobres determinen que hi predomini la garriga, formada principalment per l'ullastrat (*Olea-Ceratonion*), amb espècies com l'ullastre (*Olea europaea var. sylvestris*), el pi blanc (*Pinus halepensis*), la mata (*Pistacia lentiscus*), l'aladern (*Phillyrea sp.*), l'estepa (*Cistus sp.*), el romani (*Rosmarinus officinalis*), el xiprell (*Erica multiflora*) i la garlanda (*Lavandula dentata*). S'hi formen pinedes seguint el traçat dels torrents i, a les zones litorals, es complementen amb savines (*Juniperus phoenicea*).

D'entre les plantes de garriga, i també dins els pinars del Parc, en destaquen les orquídiades: la mosca grossa (*Barlia robertiana*), la caputxina (*Anacamptis pyramidalis*), els galls i gallets (*Serapias sp.*) i diverses espècies dels gèneres *Ophrys* i *Orchis*.

El grup faunístic més destacat al Parc és el de les aus, seguides pels mamífers. Entre aquests últims hi ha l'eríç (*Atelerix algirus*), el mostel (*Mustela nivalis*), la geneta (*Genetta genetta*) i el mart (*Martes martes*), i alguns rosegadors com el conill (*Oryctolagus cuniculus*), la llebre (*Lepus granatensis*), el ratolí de rostoll (*Apodemus sylvaticus*) i la rata cellarda (*Elyomys quercinus*). Entre les aus són freqüents el sebellí (*Burhinus oedicnemus*), el tudó (*Columba palumbus*), la tórtora (*Streptopelia turtur*), el xoriguer (*Falco tinnunculus*), el puput (*Upupa epops*) i moltes d'altres de mida petita com el ferrerico (*Parus major*) i el busqueret (*Sylvia sp.*).

Algunes alzines (*Quercus ilex*) apareixen als fons dels barrancs, però és més destacable la presència d'un important sistema dunar a s'Amarador, on creixen el card marí (*Eryngium maritimum*), la lletera marítima (*Euphorbia paralias*) i el lliri de mar (*Pancreatum maritimum*).

Al tram final dels torrents de s'Amarador i ses Fonts de n'Alis es formen dos estanys salobrosos, on trobam el canyet (*Phragmites australis*), el jonc (*Juncus acutus*), i les saladines (*Limonium sp.*). Ocasionalment hi podem veure colls blaus (*Anas platyrhynchos*), gallinetes d'aigua (*Gallinula chloropus*), fotges (*Fulica atra*) i agrons (*Egretta garzetta*, *Ardea cinerea*). Als estanys, també hi viuen la serp d'aigua (*Natrix maura*) i el granot (*Rana perezi*). Pel que fa als peixos, hi són presents la llissa (*Mugil cephalus*), la gambúsia (*Gambusia affinis*) i l'anguila (*Anguilla anguilla*).

La costa és rocallosa, de penya-segats, amb l'excepció de les platges. Hi nidifica el falcó pelegrí (*Falco peregrinus*) i s'hi poden veure el corb marí (*Phalacrocorax aristotelis*) i la gavina de bec vermell (*Larus audouinii*). La comunitat vegetal dominant als roquissars és la *Crithmo-limonietum*, on són abundants el fonoll marí (*Crithmum maritimum*) i les saladines (*Limonium sp.*).

Sobre les roques, però també a les parets seques s'hi posen alguns rèptils, com el dragó (*Tarentola mauritanica*). Arreu de la marina habiten la serp de garriga (*Macropododon mauritanicus*), la tortuga mediterrània (*Testudo hermanni*), i el calàpet (*Bufo balearicus*).

PARC NATURAL DE MONDRAGÓ

- Mirador de ses Fonts de n'Alis
- Volta a sa Guàrdia d'en Garrot
- Punta de ses Gatoves
- S'Amarador
- S'Hort d'en Metge
- Zona d'interès paisatgístic
- Àrea recreativa
- Només vehicles autoritzats
- Centre d'informació
- Aparcament
- Zona humida
- Excusats
- Platja
- Element etnològic
- Barrera
- Límit Parc natural
- Accés recomanat

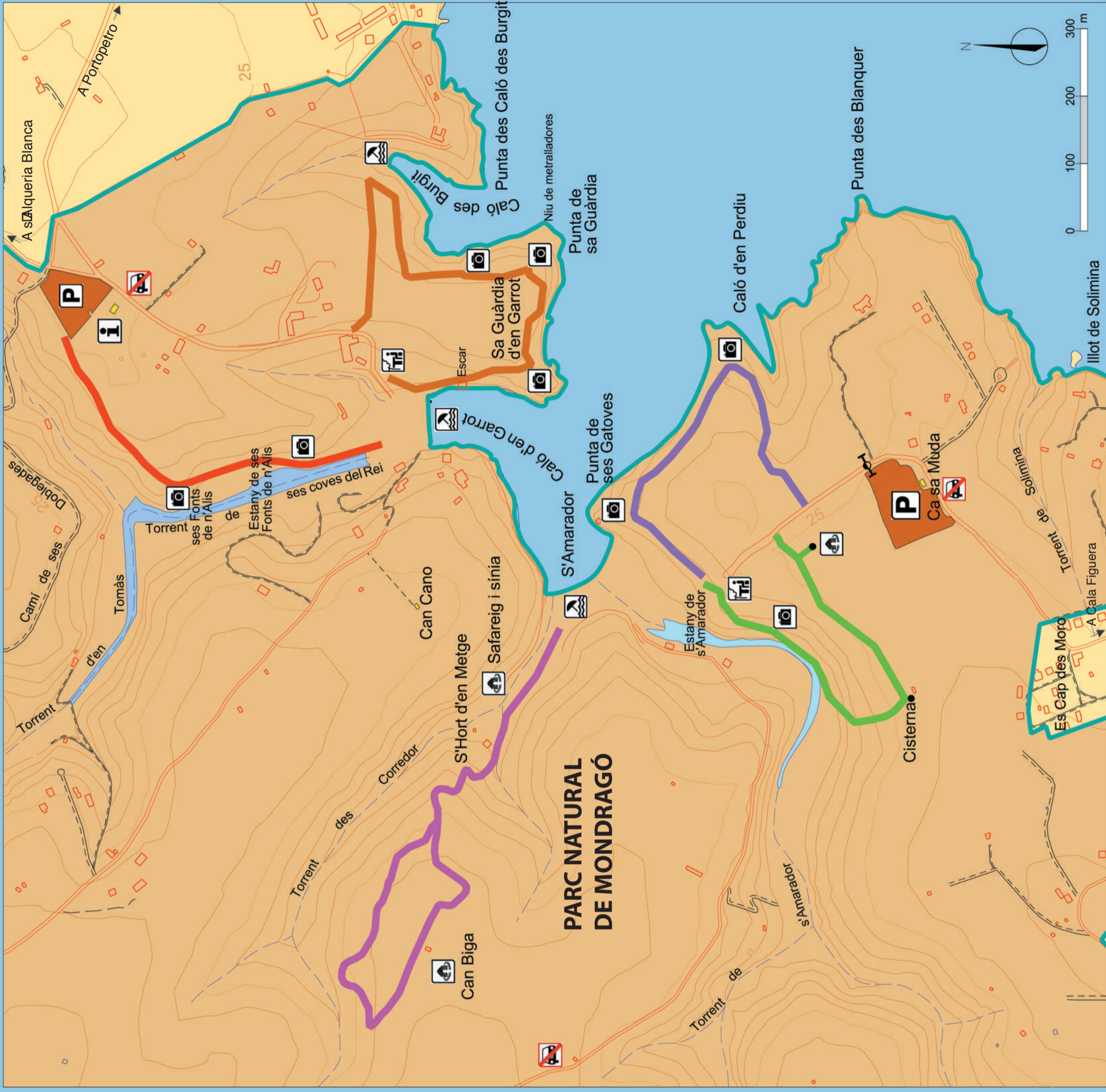

Foto: Josep Rullán

MONDRAGÓ

PARQUE NATURAL

MONDRAGÓ. PARQUE NATURAL

Está situado en el sur de la isla de Mallorca, en el término municipal de Santanyí, y ocupa un área aproximada de 766 hectáreas, de las cuales 95 son de propiedad pública, mientras que el resto, corresponde a fincas de propiedad privada, muy parceladas, que se destinan preferentemen-

te al cultivo extensivo de secano.

En 1992, Mondragó fue declarado Parque natural. Es también Área Natural de Especial Interés (ANEI) y forma parte de la Red Natura 2000 como Zona de Especial Protección para las Aves (ZEPA) y Lugar de Interés Comunitario (LIC).

Costa de sa Guardia d'en Gairot.
Foto: Josep Rullán

LA APORTACIÓN HUMANA

Siglos de actividad agrícola y ganadera han definido su paisaje. Destaca la gran cantidad de paredes de piedra en seco y *barraques de roter* (refugios de piedra utilizados como alojamiento de personas, animales o aperos) que pueden ser de vigas o de *curucull* (de cubierta cónica). Más raros son los bancales, que se localizan en las torrenteras y en los barrancos. También encontramos elementos de ingeniería popular ligada al aprovechamiento del agua: norias, acequias, albercas y cisternas.

Otros testimonios son los relacionados con el aprovechamiento forestal: *sitges* (carboneras), barracas de carboneros y hornos de cal. Además de otros elementos como: varaderos para embarcaciones, canteras de piedra arenisca, pequeñas construcciones defensivas y escondrijos de contrabando.

El topónimo de s'Amarador menciona un uso antiguo de los estanques que consistía en sumergir durante un tiempo fajos de lino y cáñamos para la obtención de fibra vegetal; o bien troncos para darles resistencia y poder emplearlos para la construcción de barcos o como vigas para viviendas.

Merendano filifolia.
Foto: Josep Rullán

EQUIPAMIENTOS Y SERVICIOS

- Paseen en silencio y por los caminos. Así evitarán molestar a la fauna y a otras personas.
- Se encuentran en un área de alto riesgo de incendio. No enciendan fuego en ningún caso.
- Circulen por los caminos señalizados y estacionen su vehículo en los aparcamientos autorizados.
- Los perros pueden molestar a la fauna y a los visitantes. En caso de traerlos, lívenlos atados. No los paseen por las playas.
- Depositen los residuos en las papeleras y los contenedores. Fomenten la reducción, la reutilización y el reciclaje de los residuos.
- Respeten la propiedad privada y hagan buen uso de la propiedad pública.
- No estropeen los elementos etnológicos. Respeten el trabajo de los que nos precedieron.
- La acampada en el Parque está prohibida.
- Colaboren en la conservación del Parque y aporten sugerencias para mejorar este espacio natural protegido.

NORMATIVA

El centro de información y la tienda del Parque se hallan cerca del aparcamiento de ses Fonts de n'Alis, y la oficina administrativa del Parque está ubicada en el pueblo de Santanyí, en la calle Can Llaneres, 8. Las zonas de s'Amarador y ses Fonts de n'Alis tienen cada una un aparcamiento público y un área recreativa en sus proximidades. Mondragó cuenta también con diversos itinerarios señalizados. Se ofrece un servicio de visitas guiadas gratuitas durante todo el año. Para facilitar el acceso a las personas con movilidad reducida hemos adaptado parte del itinerario de la Punta de ses Gatoves. Para el resto de rutas, consultad la oferta de accesibilidad con las sillas Joëlette al siguiente enlace:

Centro de información del Parque, Ctra de Cala Mondragó, s/n.
07691 Santanyí - Tel: 971 18 10 22 / Fax: 971 18 10 22
Oficina del Parque (Can Crestall), C/ de Can Llaneres, 8
07650 Santanyí - Tel: 971 64 20 67 - Fax: 971 64 21 30

http://ibana.caib.es - www.balearsnatura.com
www.facebook.com/NaturBalears - @BalearsNatura

DL: PM 615-2015
Disseny: www.oraaccent.com

Foto: Josep Rullán

Bufo balearicus
Foto: Sebastià Torrents

UN MOSAICO DE AMBIENTES. EL PAISAJE DEL PARQUE

La mayor superficie del Parque la forman una multitud de *rotes*, pequeñas parcelas de tierra muy pobre, generalmente cerradas con paredes de piedra en seco, con cultivos de secano mixto de árboles y herbáceas. Predominan el almendro (*Prunus dulcis*), el algarrobo (*Ceratonia siliqua*) y la higuera (*Ficus carica*) y se cultivan gramíneas como la cebada, avena y trigo.

La aridez del clima y los suelos pobres determinan que predomine el monte bajo, formado principalmente por el acebuchal (*Oleo-Ceratonion*), con especies como el acebuche (*Olea europaea* var. *sylvestris*), el pino carrasco (*Pinus halepensis*), el lentisco (*Pistacia lentiscus*), el labiérnago (*Phillyrea* sp.), la estepa (*Cistus* sp.), el romero (*Rosmarinus officinalis*), el brezo (*Erica multiflora*) y la lavanda (*Lavandula dentata*). Se forman pinares siguiendo el trazado de los torrentes y, en las zonas litorales, se unen a las sabinas (*Juniperus phoenicea*).

Entre las plantas de monte bajo y dentro de los pinares del Parque, destacan las orquídeas: la orquídea gigante (*Barlia robertiana*), la orquídea piramidal (*Anacamptis pyramidalis*), los gallos y "gallets" (*Serapias* sp.) y diversas especies de los géneros *Ophrys* y *Orchis*.

El grupo faunístico más destacado en el Parque son las aves, seguidas por los mamíferos. Entre estos últimos se hallan el erizo (*Atelerix algirus*), la comadreja europea (*Mustela nivalis*), la jineta (*Genetta genetta*), la marta (*Martes martes*), algunos roedores como el conejo (*Oryctolagus cuniculus*), la liebre (*Lepus granatensis*), el ratón de campo (*Apodemus sylvaticus*) y el lirón careto (*Elyomys quercinus*). Entre las aves son frecuentes el alcaraván (*Burhinus oedipnemus*), la paloma torcaz (*Columba palumbus*), la tórtola (*Streptopelia turtur*), el cernicalo (*Falco tinnunculus*), la abubilla (*Upupa epops*) y muchas otras de tamaño pequeño como el carbonero común

(*Parus major*) y la curruca (*Sylvia* sp.).

Algunas encinas (*Quercus ilex*) aparecen en el fondo de los barrancos, pero es más destacable la presencia de un importante sistema dunar en s'Amarador donde crece el cardo corredor marino (*Eryngium maritimum*), la lechetrezna de las playas (*Euphorbia paralias*) y la azucena marina (*Pancreatium maritimum*).

En el tramo final de los torrentes de s'Amarador y las Fonts de n'Alis se forman dos estanques salobres, donde encontramos el carrizo (*Phragmites australis*), el junco redondo (*Juncus acutus*) y la siempreviva (*Limonium* sp.). Ocasionalmente podremos ver ánades reales (*Anas platyrhynchos*), pollas de agua (*Gallinula chloropus*), fochas comunes (*Fulica atra*) y garzas (*Egretta garzetta*, *Ardea cinerea*). En los estanques, también viven la serpiente de agua (*Natrix maura*) y la rana común (*Rana perezi*). Con respecto a la fauna acuática, están presentes el mágil (*Mugil cephalus*), la gambusia (*Gambusia affinis*) y la anguila (*Anguilla anguilla*).

La costa es rocosa, llena de precipicios, excepto en las playas. En ella nidifica el halcón común (*Falco peregrinus*) y se pueden ver el cormorán moñudo (*Phalacrocorax aristotelis*) y la gaviota de Audouin (*Larus audouinii*). La comunidad vegetal dominante en los roquedales es la *Crithmo-limonietum*, son abundantes el hinojo marino (*Crithmum maritimum*) y la siempreviva (*Limonium* sp.).

Sobre las rocas, pero también en las paredes de piedra en seco, se posan algunos reptiles, como la salamandrina común (*Tarentola mauritanica*). En toda la marina habitan la culebra de cogulla (*Macropododon mauritanicus*), la tortuga mediterránea (*Testudo hermanni*), y el sapo verde balear (*Bufo balearicus*).

PARQUE NATURAL DE MONDRAGÓ

- Mirador de ses Fonts de n'Alis
- Volta a sa Guàrdia d'en Garrot
- Punta de ses Gatoves
- S'Amarador
- S'Hort d'en Metge
- Zona de interès paisajístic
- Àrea recreativa
- Sòlo vehicles autoritzats
- Centre de informació
- Aparcament
- Zona humeda
- Aseos
- Playa
- Elemento etnològic
- Barrera
- Límite Parque natural
- Acceso recomendado

Photo: Josep Rullian

MONDRAGÓ NATURAL PARK

MONDRAGÓ, NATURAL PARK

The Mondragó Natural Park is located in the south of Mallorca, in the municipal area of Santanyi, and has a surface area of 766 hectares. While 95 hectares of the Park are public property, the rest of the park sits on privately owned land and estates, which, often divided into plots, are generally occupied by extensive dry crop cultivation.

Mondragó was declared a Natural Park in 1992. It is also a Natural Area of Special Interest (ANEI) and forms part of the Balearic contribution to the Natura 2000 Network as an Area of Special Protection for Birds and a Site of Community Interest (SCI).

Costa de sa Guàrdia drey Camon
Photo: Josep Rullian

THE HUMAN CONTRIBUTION

Centuries of agricultural and livestock activity have undeniably shaped and defined the landscape of this area. The many architectural features found here include dry stone walls and the rustic sheds that served as temporary shelters for those who cultivated the poor fields, the rotes. These structures are often made of beams or bear a conical roof, locally known as curucull. Less common are the stone hillside terraces, which sit alongside streambeds and in gullies. Other traditional structures, such as waterwheels, irrigation ditches, water collection ponds and cisterns, are associated with the use of water. Here there are also constructions that bear witness to the use of the forest. These include charcoal mounds, the charcoal makers' sheds and lime kilns, as well as other features, such as slipways for boats, sandstone quarries, small defence towers and smugglers' hiding places. The name of S'Amarador evokes a past use of the ponds as retting sites, where bundles of flax and hemp were submerged for different lengths of time to attain plant fibres. Tree trunks were also submerged here, making them more resistant, for later use as construction materials in boats and as beams for houses.

Merendipera filifolia
Photo: Josep Rullian

Photo: Josep Rullian

- Please remain on the marked trails and proceed quietly, so as not to disturb the fauna and other visitors.
- You are in a forest-fire hazard area. Please do not light fires under any circumstance.
- Please remain on the marked paths and park vehicles in the authorised parking areas.
- Dogs can disturb the Park's fauna and the other visitors. If you have them with you, please keep them on a lead, and do not walk them on the beaches.
- Dispose of all waste in the designated litterbins and containers. We appreciate all efforts to reduce, reuse and recycle waste.
- Please be respectful of private property and be responsible in your use of public property.
- Please respect the work of those who were here before us. Be careful not to damage any of the Park's ethnological features.
- Camping is not permitted.
- We appreciate your cooperation in the conservation of the Park and welcome your suggestions for the improvement of this protected natural area.

RULES AND GUIDELINES

The Park's information centre and the shop are located near the Ses Fonts de n'Alis parking area, and the administrative office is located in the town of Santanyi, at C/ de Can Llaneres, number 8. The areas of S'Amarador and Ses Fonts offer public parking, and there is a recreational area nearby, before reaching the coves. Mondragó also has different signposted itineraries and trails, and offers a free guided tour service all year round. To facilitate access for people with reduced mobility have adapted part of the itinerary of Punta de ses Gatoves. For other routes, consult the offer accessibility Joilette chairs on the link below.

FACILITIES AND SERVICES

A MOSAIC OF VERY DIFFERENT ENVIRONMENTS. THE PARK'S LANDSCAPE

For the most part, the surface of the Park is made up of parched, poor, stony fields known as rotes. Here, dry farming crops mingle with trees and herbaceous plants on small plots that are generally delineated by dry stone walls. Particularly abundant are the almond tree (*Prunus dulcis*), the carob bean tree (*Ceratonia siliqua*) and the fig tree (*Ficus carica*), as well as cereal grains such as barley, oats and wheat.

The dry climate and the poor soils make for the predominance of scrubland, primarily consisting of the wild olive grove (*Olea-Ceratonion*), with species such as the wild olive tree (*Olea europaea* var. *silvestris*), the Aleppo pine (*Pinus halepensis*), the mastic (*Pistacia lentiscus*), the mock privet (*Phillyrea* sp.), the rock rose (*Cistus* sp.), rosemary (*Rosmarinus officinalis*), heather (*Erica multiflora*) and lavender (*Lavandula dentata*). Pine groves line the silhouettes of the streams, coming together with savins (*Juniperus phoenicea*) in the areas nearest the coast.

Worthy of note among the scrubland plants and within the Park's pine groves are the different types of orchids: the giant orchid (*Barlia robertiana*), the pyramidal orchid (*Anacamptis pyramidalis*), the *Serapias* sp. and different species of the *Ophrys* and *Orchis* genera.

The animals that inhabit the Park include mammals such as the Algerian hedgehog (*Atelerix algirus*), the common weasel (*Mustela nivalis*), the genet (*Genetta genetta*) and the pine marten (*Martes martes*), as well as rodents like the European rabbit (*Oryctolagus cuniculus*), the Iberian hare (*Lepus granatensis*), the wood mouse (*Apodemus sylvaticus*) and the garden dormouse (*Elyomys quercinus*).

Yet it is birds that abound the most, as the Park is a refuge for the stone curlew (*Burhinus oedicnemus*), the wood pigeon (*Columba palumbus*), the turtle dove (*Streptopelia turtur*), the kestrel (*Falco tinnunculus*), the hoopoe (*Upupa*

epops) and many other smaller birds including the great tit (*Parus major*) and the warbler (*Sylvia* sp.).

Some holm oaks (*Quercus ilex*) appear at the bottoms of gullies. Yet more striking is the presence of an important dune system at S'Amarador, which is inhabited by the sea holly (*Eryngium maritimum*), the sea spurge (*Euphorbia paralias*) and the sea daffodil (*Pancretium maritimum*).

Two brackish ponds are formed at the end of the S'Amarador streams and the fountain, Font de n'Alis. Inhabiting these pools are the common reed (*Phragmites australis*), the spiny rush (*Juncus acutus*) and the stative (*Limonium* sp.). Occasionally found here are mallard ducks (*Anas platyrhynchos*), common moorhens (*Gallinula chloropus*), common coots (*Fulica atra*), and herons (*Egretta garzetta* and *Ardea cinerea*). The ponds are also the home of the viperine snake (*Natrix maura*) and the Iberian marsh frog (*Rana perezi*). The fish commonly seen here include the mullet (*Mugil cephalus*), the mosquitofish (*Gambusia affinis*) and the eel (*Anguilla anguilla*).

With the exception of its beaches, the rocky cliff-lined coast is an ideal nesting ground for the peregrine falcon (*Falco peregrinus*). Also found here is the European shag (*Phalacrocorax aristotelis*) and the Audouin's gull (*Larus audouinii*). The plants most commonly found in this rocky terrain are the Crithmo-limonietum, where sea fennel (*Crithmum maritimum*) and stative (*Limonium* sp.) also abound.

Both the rocky landscapes and the many dry stone walls are favourite resting spots for certain reptile species, including the Moorish gecko (*Tarentola mauritanica*). The entire seascape is inhabited by the false smooth snake (*Macroprotodon mauritanicus*), the Hermann's tortoise (*Testudo hermanni*), and the Balearic toad (*Bufo balearicus*).

Bufo balearicus
Photo: Sebastia Torrens

MONDRAGÓ NATURAL PARK

- Mirador de ses Fontes de n'Alis
- Volta a sa Guàrdia d'en Garrot
- Punta de ses Gatoves
- S'Amarador
- S'Hort d'en Metge
- Area of landscape interest
- Recreational area
- Authorized vehicles only
- Information centre
- Car park
- Wetland
- Toilets
- Beach
- Ethnological element
- Barrier
- Limits of the Natural Park
- Recommended access

